

Checklista

- ett hjälpmedel för
skyddsombud

IFMETALL

CHECKLISTA

Ett hjälpmedel för skyddsombud

Öka säkerheten
genom systematiska
skyddsronder

Innehåll

Ditt arbete som skyddsombud	4
Aktivt miljöarbete	4
Rättigheter	4
Genomför skyddsronder	4
Skriv protokoll	4
Informera arbetskamrater	5
Arbetsuppgifter inom skyddsområdet	5
Utbildning	6
Checklista	7
1. Åtgärder före skyddsrund	7
2. Arbetstider	7
3. Arbetslokaler	8
4. Ventilation – klimat	9
5. Seende – belysning – bildskärmar	10
6. Buller	11
7. Vibrationer	12
8. Damm – rök – gaser	12
9. Brand- och räddningsberedskap	13
10. Elektrisk utrustning	14
11. Maskiner	15
12. Svetsutrustning	16
13. Lyftredskap– lyftanordningar	17
14. Pallställ	19
15. Truckar- och transportanordningar	20

16. Tryckkärl och ledningar	21
17. Hantering kemikalier	21
18. Målning – lackering	24
19. Arbetsinnehåll – belastningsergonomi	25
20. Anpassning och rehabilitering	26
21. Personlig skyddsutrustning	27
22. Personalutrymmen	28
23. Företagshälsovård	29
24. Introduktion för nyanställda	30
25. Yttre miljöpåverkan	30
26. Olycksfall – tillbud	31
27. Handlingsplaner. Skyddsombudsstopp – 6, 6a § framställan i enlighet med AML	32
 Rutiner vid arbetsskador	33
IF Metall jobbar för en säker och trygg arbetsmiljö	33
Viktigt att tänka på i en vållandeutredning	34
 Bilagor	
Brevmall till Arbetsmiljöverket, AML kap 6, 6a §	37
Brevmall stoppat arbete, AML kap 6, 7 §	38
Tillbudsrapportering	39
Checklista för återgång i arbete	40

Ditt arbete som skyddsombud

Aktivt miljöarbete

Uppdraget som skyddsombud innebär att aktivt driva dina arbetskamraters krav på en bra och säker arbetsmiljö. I detta arbete ingår att se till att arbetsgivaren följer lagar, avtal och föreskrifter som reglerar arbetsmiljöområdet.

Regelbundna återkommande skyddsronder är en viktig arbetsuppgift. Den här broschyren är ett hjälpmedel för dig som skyddsombud vid dessa skyddsronder.

Rättigheter

Som skyddsombud har du både rättigheter och skyldigheter att under arbetstid utföra de arbetsuppgifter som ingår i uppdraget. I det ingår att ta del av alla de handlingar och upplysningar som berör skyddsområdet. För att på bästa sätt ta tillvara dina arbetskamraters intressen är det viktigt att använda de rättigheter som vi har genom lagar och föreskrifter.

Genomför skyddsronder

Skyddsronder är till för att förhindra ohälsa och olycksfall i arbete samt att kontrollera hur det systematiska arbetsmiljöarbetet fungerar.

Skyddsronderna ska genomföras regelbundet tillsammans med arbetsgivaren, hur ofta beror på riskerna i arbetsmiljön. Under en skyddsrond ska åtgärder föreslås och kontroll ske av att tidigare föreslagna åtgärder är vidtagna.

För att kunna följa upp och mäta förändringar är det viktigt att skyddsronderna protokollförs. Arbetsgivaren fyller i protokollet och skriver under. Som skyddsombud ska du ha en kopia av protokollet.

Skriv protokoll

Skyddsronden ska alltid protokollföras och arkiveras. Brister och krav som inte åtgärdas direkt förs över till åtgärdsplanen

för att få en översikt över de skyddsronder som genomförts. Kopior på protokoll ska vid behov kunna lämnas till: arbetsledning, polis, åklagare, Arbetsmiljöverket, Kemikalieinspektion, Försäkringskassan och TFA-vållandeutredning eller som underlag vid lokal och central förhandling.

Informera arbetskamrater

Det är viktigt att du regelbundet informerar dina arbetskamrater när skyddsronder kommer att genomföras och om aktuella frågor som rör arbetsmiljön i arbetet. Som skyddsombud ska du även påminna om de rättigheter som lagar och avtal ger på arbetsmiljöområdet, till exempel om möjligheterna att föreslå förbättringar av arbetsmetoder, hjälpmedel, arbetsorganisation, material, kemi med mera.

Lyssna alltid på dina arbetskamrater och diskutera olika förslag och lösningar med dem. Kräv också deras aktiva medverkan i arbetsmiljöarbetet. Dessutom ska de andra skyddsombuden samt klubb- eller gruppstyrelser informeras om aktuella arbetsmiljöfrågor.

För mer råd och hjälp kan du kontakta:

- huvudskyddsombudet
- regionala skyddsombudet
- avdelningens trygghetsansvarig
- förbundskontoret
- Arbetsmiljöverket
- Kemikalieinspektionen
- kommunen
- länsstyrelsen.

Använd alltid checklista vid dina skyddsronder.

Arbetsuppgifter inom skyddsområdet

Som skyddsombud ska du inom ditt skyddsområde bland annat:

- bevaka att skyddsanordningar, personlig skyddsutrustning, hygien- och reningsanläggningar är i gott skick
- skaffa ingående kunskaper om de lagar, föreskrifter och eventuella avtal som gäller inom ditt skyddsområde

- medverka vid information till nyanställda och minderåriga om riskerna i arbetet och hur de kan undvikas
- medverka i utredningar om orsaker till inträffade tillbud, olycksfall och arbetsskador samt rehabilitering.
- aktivera arbetskamraterna att delta i arbetet för en god arbetsmiljö
- delta vid planering och genomförande av undersökningar, utredningar, besök med mera som rör arbetsmiljön
- delta vid ny- och ombyggnad av lokaler, anordningar, arbetsmetoder samt maskin- och verktygsinköp
- kontrollera att CE-märkning är gjord vid inköp och ombyggnad av maskiner
- i övrigt utföra det som följer av arbetsmiljölagen, förordningar och avtal.

Utbildning

Utbildning för chefer och arbetsledare är lika viktigt som utbildning för skyddsombud. Arbetsmiljöutbildningen för dessa grupper är reglerad i arbetsmiljölagen (AML). Det ökade personliga ansvaret hos alla anställda har inneburit att även dessa måste få introduktion/utbildning i sitt arbete.

- Har arbetsgivaren och dess företrädare erforderliga kunskaper i arbetsmiljöfrågor som berör arbetsplatsen?
- Finns en dokumenterad plan för kontinuerlig kompetenshöjning av företagets arbetsmiljöorganisation (chefer, skyddsombud och skyddskommitté)?

Ställ krav på en god arbetsmiljö i enlighet med lagar och avtal.

Minderåriga får inte handskas med hälsofarliga ämnen.

Gör påpekande där åtgärder uteblivit.
Vid behov kan du meddela Arbetsmiljöverket.

Checklista

Den här checklistan är ett hjälpmedel för dig när du gör dina skyddsronder. Tänk på att säkerheten för dina arbetskamrater ökar om du går regelbundna skyddsronder.

1. Åtgärder före skyddsrund

Att tänka på:

- ☐ Kontrollera om det finns något skriftligt meddelande från Arbetsmiljöverket.
- ☐ Har förslagen förts in i handlingsplanen?
- ☐ Har tidigare förslag åtgärdats?
- ☐ Har arbetsgivaren utsett en ansvarig för arbetsmiljön på arbetsplatsen?
- ☐ Kontrollera intyg eller journal angående kontroller, luftmätningar, besiktningar, fortlöpande tillsyn eller andra förrättningar.
- ☐ Kontrollera att eventuella dispenser gäller.
- ☐ Kontrollera tillbud och eventuella arbetsskador eller rehabiliteringsärenden sedan förra skyddsronden.

2. Arbetstider

Övertiden regleras enligt lag och kollektivavtal. All arbetstid som överstiger den ordinarie arbetstiden är övertid. Om en deltidsanställd utför arbete utöver sin ordinarie arbetstid kallas det mertid. Kontrollera ert branschavtal.

Övertidsjournal

Arbetsgivaren är enligt lag och avtal skyldig att föra övertidsjournal. I denna ska all övertid för varje anställd föras in. Både den anställda och den fackliga organisationen har rätt att ta del av övertidsjournalen. Kontrollera att den inte överskrider gällande lagar och avtal.

Nödfallsövertid

Utöver den allmänna övertiden har arbetsgivaren rätt att ta ut nödfallsövertid. För att detta ska bli aktuellt krävs att verksamheten avbryts av en naturkatastrof, olyckshändelse eller liknande, eller att det är risk för liv och hälsa eller någons egendom. Det ska vara händelser som arbetsgivaren inte kunnat förutse. Det innebär alltså att driftsstörningar, brådska order eller liknande inte ger rätt till nödfallsövertid.

Nattarbete

Personal som till huvuddelen arbetar på natten ska genomgå läkarundersökning enligt föreskriften om medicinska kontroller i arbetslivet.

Kontrollera därför följande:

- ☐ Personal som ska utföra minst tre timmar av sitt arbete eller 38 procent av årsarbetstiden under natten ska alltid läkarundersökas innan arbetet startar. Läkarundersökningen ska sedan erbjudas minst vart sjätte år eller vart tredje om arbetstagaren fyllt 50 år.
- ☐ Arbetsgivaren är skyldig att föra register över de personer som har genomgått läkarundersökning. Eventuella hinder för nattarbete ska anges.

3. Arbetslokaler

Att tänka på:

- ☐ Är lokalerna lämpliga för nuvarande produktion?
- ☐ Hur är städning och allmän ordning?
- ☐ Finns särskilda rutiner för städning och rengöring?
- ☐ Finns skydd vid dörr- och golvöppningar?
- ☐ Finns besvärande och omarkerade nivåskillnader i golvplanet?
- ☐ Är utrymmet tillräckligt mellan olika maskiner?
- ☐ Finns tillräckliga och framkomliga transportgångar?

- ☐ Finns tillfredsställande varselmärkning och markeringar för transporter, brandredskap och nödutgångar?
- ☐ Finns reservutgångar i lokalerna? Kontrollera i så fall att de inte är blockerade.
- ☐ Finns utrymningsväg via stege?
- ☐ Finns säkerhetsanordningar på mekaniska portar?
- ☐ Förekommer olycksfallsrisker som kan hänföras till lokalernas konstruktion?
- ☐ Är takhöjden godtagbar?
- ☐ Finns fönster i tillräcklig omfattning, rätt placerade (utblicksfönster) och avskärmade mot solstrålning?
- ☐ Är fönstren hela och rena?
- ☐ Finns lämpliga pausutrymmen?
- ☐ Finns vilrum med lämplig utrustning och placering?
- ☐ Hur är färgsättningen, ljussättning i lokalerna?
- ☐ Får de anställda och skyddsombudet delta vid projekttering för ombyggnad som berör arbetsplatsen?
- ☐ Är lokalerna handikappanpassade?

4. Ventilation – klimat

Att tänka på:

- ☐ Är byggnadens ventilations- och uppvärmningsanordningar ordnade på ett tillfredsställande sätt?
- ☐ Råder luftbalans i lokalen mellan tilluft och frånluft?
- ☐ Fungerar ventilationen tillfredsställande vid kall och varm väderlek?
- ☐ Behöver ventilationen reduceras eller stängas av för att få värme i lokalerna?
- ☐ Finns rutiner för fortlöpande tillsyn och service för ventilation och uppvärmningsanordningar?
- ☐ Har allmänventilationen kompletterats med punktutsug vid arbetsplatser där rök, damm, gas eller ånga uppstår?

- ☐ Är ventilations- och uppvärmningsanordningar rengjorda så att tillväxt av bakterier och mikroorganismer förhindras?
- ☐ Renas den ventilerade luften?
- ☐ Finns tillstånd för utsläpp av farliga kemikalier, stoft och partiklar? Stämmer de verkliga utsläppen i jämförelse med tillståndet?
- ☐ Förekommer kraftiga temperaturskillnader i lokalerna?
- ☐ Är luften för torr eller för fuktig?
- ☐ Finns anordningar i lokalen som genom strålning åstadkommer besvärande kyla eller värme? Har åtgärder vidtagits för att avskärma dessa anordningar?
- ☐ Förekommer besvärande drag i samband med att portar öppnas? Finns behov av luftslussar eller ridåer för att hindra draget?
- ☐ Finns lämplig utrustning vid utearbeten, såsom varma kläder, skor, stövlar, huvudskydd och handskar? Är dessa av god kvalitet?
- ☐ Finns det möjlighet till vila samt vatten vid hög arbetstemperatur?

Grundregeln är att ta bort luftföroreningarna vid källan.

5. Seende – belysning – bildskärmar

Att tänka på:

- ☐ Är allmänbelysningen tillräcklig?
- ☐ Har ljusmätningar gjorts på arbetsplatsen? Protokoll?
- ☐ Vilka åtgärder vidtogs efter mätningarna?
- ☐ Finns lämpliga platsbelysningar i tillräcklig omfattning?
- ☐ Är belysningen rätt placerad i trappor och gångar?
- ☐ Är belysningen rätt placerad i förhållande till arbetsuppgiften?

- ☐ Är belysningen anpassad efter individens behov, ålder, arbetsuppgifter och synkrav? Är den bländfri?
- ☐ Är färgsättningen i lokalerna lämplig med hänsyn till spridning av ljus?
- ☐ Finns dagsljusinsläpp och är det arrangerat på lämpligt sätt?
- ☐ Finns anordningar i lokalen som förorsakar bländning?
- ☐ Är armaturerna och lampor hela och rena?
- ☐ Finns fortlöpande tillsyn och service för belysningarna?
- ☐ Finns nödbelysning för utrymning?
- ☐ Är arbetsplatsen lätt att förändra efter individens behov vid bildskärmsarbete?
- ☐ Är utrustning och hjälpmedel placerade så att nacken kan hållas rak och axlarna sänkta vid bildskärmsarbete?
- ☐ Är bildskärmar rätt placerade och utan reflexer? Har de tillräckligt stor text? Är det en väl avvägd belysning? Är de placerade i en lämplig lokal?
- ☐ Har de anställda fått information om bildskärmsarbete och eventuella risker?
- ☐ Finns möjlighet att ge gravida kvinnor andra uppgifter än bildskärmsarbete?

6. Buller

Att tänka på:

- ☐ Stör bullret normala samtal?
- ☐ Är bullret irriterande?
- ☐ Är ljudnivån uppmätt? Kontrollera mätprotokollen!
- ☐ Föreligger risk för hörselskador?
- ☐ Är bullrig och mindre bullrig verksamhet blandad?
- ☐ Har personalen genomgått medicinsk kontroll enligt AFS 2005:6?
- ☐ Har ljuddämpande åtgärder vidtagits?

- ☐ Finns tillgång till godkända individuellt utprovade hörselskydd?
- ☐ Används hörselskydd?
- ☐ Är väggarna till andra lokaler tillräckligt isolerade?
- ☐ Har tak och väggar bullerdämpats med bullerabsorberande material?
- ☐ Går det att ljuddämpa maskiner och annan bullrande utrustning genom konstruktionsändringar, inbyggnad eller avskärmning?
- ☐ Går det att skilja den bullrande verksamheten från övrig genom att förlägga den till särskilda lokaler?

Grundregeln är att ta bort bullret vid källan.

7. Vibrationer

Att tänka på:

- ☐ Förekommer vibrationsljud?
- ☐ Finns verktyg som kan ge bullerskador och/eller vibrationsskador?
- ☐ Tänk på att luftdrivna handmaskiner kan bli väldigt kalla, därför är det bra att isolera dem.
- ☐ Har personalen genomgått medicinsk kontroll enligt AFS 2005:6?
- ☐ Finns åtgärdsprogram?
- ☐ Används de maskiner som uppfyller gränsvärden för vibrationer?

8. Damm – rök – gaser

Att tänka på:

- ☐ Förekommer damm, rök, gaser eller ångor som upplevs besvärande?
- ☐ Har protokollförda mätningar av luftföroreningar utförts på arbetsplatsen?

- ☐ Överstiger mätvärdena gällande gränsvärden? Är den hygieniska effekten kontrollerad och uträknad?
- ☐ Är arbetslokalens allmänventilation tillfredsställande?
- ☐ Finns fungerande punktutsug?
- ☐ Finns godkända andningsskydd med filter av rätt typ?
- ☐ Finns interna skyddsföreskrifter?
- ☐ Har personalen informerats om riskerna och om hur de ska skydda sig?
- ☐ Har personalen givits särskild utbildning eller introduktion för det speciella arbetet?
- ☐ Ges varningssignal eller larm vid kraftiga utsläpp i lokal eller närområde? Är alla inom företaget och kringboende informerade om vad larmsignal innebär och vilka åtgärder som då måste vidtas?

9. Brand- och räddningsberedskap

Att tänka på:

- ☐ Förvaras acetylen, gasol, oxygen och andra explosiva gaser enligt gällande föreskrifter?
- ☐ Förvaras oljor, bensener, färger och lösningsmedel enligt gällande föreskrifter?
- ☐ Är den elektriska utrustningen kontrollerad ur brand-säkerhetssynpunkt?
- ☐ Har personalen informerats om brandrisker och vad de ska göra i händelse av larm?
- ☐ Är brandskyddet ordnat i måleri, plastbearbetning och andra utrymmen där lättantändliga och/eller explosiva ämnen hanteras?
- ☐ Finns lämplig brandförsvarsutrustning, till exempel eldsläckare, brandfilter, skyddshandskar, skyddskläder och nödandningsutrustning?
- ☐ Är utrustningen kontrollerad och användbar?
- ☐ Finns det anslag och skyltar om var brandförsvarsmateriel förvaras?

- ☐ Kan personalen handskas med brandsläckningsutrustningen?
- ☐ Har personalen utbildats till att använda utrustningen?
- ☐ Görs regelbunden kontroll av brandförsvarsmaterielen?
- ☐ Finns anslag om larmnummer?
- ☐ Finns vägbeskrivning till arbetsplatsens olika verksamheter?
- ☐ Är utrymningsvägar väl märkta och finns uppsamlingsplats utsedd?
- ☐ Finns katastrofplan utarbetad för företag och kringboende?
- ☐ Finns ansvarig från arbetsledning och krisgrupp utsedd?

10. Elektrisk utrustning

Att tänka på:

- ☐ Är ledningar och sladdar utsatta för mekanisk påverkan?
- ☐ Är eluttag och strömbrytare hela?
- ☐ Är skarvsladdar och sladdvindor riktigt utformade?
- ☐ Finns skyddsjordning och är kontaktdonen hela?
- ☐ Är installationer av provisorisk art eller permanenta?
- ☐ Är handlamporna väl skyddade med glas eller galler?
- ☐ Är maskiner, som inte är försedda med extra isolering, skyddsjordade?
- ☐ Är porslinshylsor och liknande i elcentralen hela?
- ☐ Finns fri framkomlighet till elcentralen? (Med fri framkomlighet menas 1,2 meters fri yta)
- ☐ Får den elektriska utrustningen fortlöpande tillsyn av behörig personal?
- ☐ Har de som servar, reparerar och monterar elektrisk utrustning behörighet?
- ☐ Finns säkerhetsmärkning på eller vid starkströmsanläggning?
- ☐ Är skåp med starkström låsta?

- ☐ Finns säkerhetsutrustning och utfärdade bestämmelser för brytning och låsning av elektrisk utrustning vid exempelvis reparation?
- ☐ Finns elsäkerhetsföreskrifterna tillgängliga?
- ☐ Finns speciell elsäkerhetsansvarig utsedd?

11. Maskiner

Att tänka på:

- ☐ Uppfyller maskinerna föreskrifter och tekniska normer?
- ☐ Är maskinerna CE-märka?
- ☐ Har personalen fått utbildning och information om hur maskinerna används och eventuella risker?
- ☐ Finns skyddsföreskrifter och varningsskyltar?
- ☐ Har manöverutrustning lämplig placering och utformning?
- ☐ Finns erforderliga ingreppsskydd?
- ☐ Finns nödstopp och låsbara skyddsbrytare? Är nödstoppsfunktionen av godkänd typ?
- ☐ Är anhåll på slipmaskiner riktiga? Finns erforderliga sprängskydd?
- ☐ Är maskiner stadigt fastsatta i golv eller fundament?
- ☐ Är maskiner som kan alstra damm, rök etc. försedda med punktutsug?
- ☐ Får maskinerna fortlöpande tillsyn?
- ☐ Deltar skyddsombudet och personalen vid planerade inköp av maskiner?
- ☐ Förs servicejournal vid underhållsinspektioner?
- ☐ Är varvtalskontroll på luftdrivna handslipmaskiner genomförd?
- ☐ Finns buller- och vibrationsintyg från tillverkaren?
- ☐ Är slipskivor, kapskivor, band, borrar, svarvstål, frässtål och andra tekniska utrustningar av godkänd typ?

- ☐ Är maskinsystem som styrs via datorer utrustade med tekniska skydd för att förhindra felrörelser som kan leda till olycksfall?
- ☐ Är automatiska maskinsystem utrustade med tekniska skydd så att inträde till farliga områden förhindras och är maskinsystemen CE-märkta?
- ☐ Finns godkända övervakningssystem vid fjärrstyrda maskinsystem för att förhindra olycksfall?

Kom ihåg att maskiner som byggs om alltid ska ombesiktigas och CE-märkas.

- ☐ Är maskiner skyddade så att det inte finns öppna axlar, svänghjul med mera?

12. Svetsutrustning

Att tänka på:

- ☐ Är gasflaskorna placerade och förankrade i ställ eller gaskärra?
- ☐ Finns varselmärkning som anger var gasflaskor är placerade?
- ☐ Finns skyddshandskar?
- ☐ Är slangar och manometrar hela?
- ☐ Är eventuella skarvar riktigt utformade?
- ☐ Finns backslagsventiler?
- ☐ Finns avstängningsnyckel?
- ☐ Finns svetstillstånd på tillfälliga arbetsplatser?
- ☐ Är svetsglasögon och skärmar hela?
- ☐ Finns personlig skyddsutrustning avsedd för svetsning i målat eller legerat material, till exempel tryckluftsmask?
- ☐ Har personalen fått information och utbildning om riskerna vid svetsning, svetsning i rostfritt material plasmaskärning, oljigt gods, oljiga handskar eller gods som är rengjort med till exempel tri? Eller målat med färg som innehåller isocyanater?

Att tänka på vid svetsning:

- ☐ Är motorkablar, handkablar och jordkablar helt utan defekter?
- ☐ Har svetsarbetsplatserna avskärmningar så att bländning inte sker?
- ☐ Har svetsarbetsplatserna punktutsug med tillräcklig kapacitet?
- ☐ Tänk på att undvika elektromagnetiska fält, till exempel genom att fästa ihop svetskabel och jordkabel.
- ☐ Svetsning i rostfritt material kräver mer uppmärksamhet och det är extra viktigt att man har punktutsug. Rostfritt material innehåller för det mesta krom.

13. Lyftredskap – lyftanordningar

Att tänka på:

- ☐ Är lyftredskapen CE-märkta ?
- ☐ Är lyftredskapen förstagångsbesiktigade och provade?
- ☐ Får lyftredskapen fortlöpande tillsyn?
- ☐ Finns någon som ansvarar för den fortlöpande tillsynen? (Vem det är ska finnas angivet.)
- ☐ Är lyftredskapen märkta med maxlast och besiktningsår?
- ☐ Förvaras lyftredskapen på lämpligt sätt och där de inte skadas?
- ☐ Rapporteras iakttagna defekter och felaktigheter? Förs servicejournal?
- ☐ Har upptäckta fel och brister åtgärdats omgående med reparation eller kasserats?
- ☐ Används endast typgodkända stroppar eller linor?

Som lyftredskap räknas lösa hjälpmedel som kättinglänga, lyftstropp, krok, schackel, lekare, lastplan, lyftgaffel, klämsax, skänk, ok samt linblock och domkraft. Kom ihåg att samtliga ovannämnda redskap ska vara CE-märkta.

Att tänka på:

- ☐ Är lyftanordningarna provade av godkänd besiktningsman?
- ☐ Har besiktningar utförts enligt föreskriven intervall?
Viktigt att kontrollera besiktningsprotokollet från det ackrediterade besiktningsorganet (Inspekta m.fl.). Företaget erhåller besiktningsmärkningen även om besiktningen innebär att den inte får användas förrän anmärkningarna är åtgärdade.
- ☐ Har lyftanordningarna fått fortlöpande tillsyn enligt föreskriften?
- ☐ Finns protokoll från besiktningar och tillsynstillfällen?
- ☐ Följs noteringar upp och åtgärdas omgående?
- ☐ Finns instruktioner utfärdade för lyftanordningarnas användande och skötsel?
- ☐ Fungerar manöverorgan, bromsar och andra säkerhetsanordningar?
- ☐ Är linor, kättingar och krokar felfria?
- ☐ Är den elektriska utrustningen felfri?
- ☐ Finns låsbar skyddsbrytare och nödstopp?
- ☐ Har lastkopplare, kran- och traversförare erhållit utbildning för respektive arbetsuppgifter?
- ☐ Är trappor, lejdare, tillträdesvägar och arbetsplattformar i användbart skick? Är de spärrade för obehöriga?
- ☐ Är förarmiljön i travershytt tillfredsställande?
- ☐ Är travers inställd med långsam inbromsning? Så att tungt gods inte kommer i svajning?
- ☐ Finns skyltar och anslag uppsatta enligt anvisningar?
- ☐ Fungerar nödstoppen?
- ☐ Kan radiostyrda traverser störas av annan radiotrafik?
- ☐ Förvaras radiosändare oåtkomliga för obehöriga när de inte används?

- ☐ Förvaras reservsändare inlåst?
- ☐ Skyliftar och liknande ska vara typgodkända, besiktigade och CE-märkta samt omfattas av kontinuerlig service.

Som lyftanordningar räknas hiss, kran, travers, telfer, spel, motorlyft, billyft, skylift, väggsvängkran, pelarsvängkran, lyftbord och liknande.

Dessutom ska förare ha erforderlig utbildning samt tillstånd utfärdat av arbetsgivaren.

14. Pallställ

Att tänka på:

- ☐ Är underlag och underpallning fast och stabilt ?
- ☐ Är pallstället monterat på asfaltgolv har de endast halva bärförmågan mot ett ställ monterat på betonggolv.
- ☐ Är stället utomhus kontrollera att det inte är rostigt.
- ☐ Är det fullgod kvalitet och riktiga dimensioner på stolpar och bärplan?
- ☐ Kontrollera att det inte finns några påkörningsskador på stolpar och bärplan eller deformerade balkar.
- ☐ Kontrollera att det finns genomskjutningsskydd vid behov.
- ☐ Kontrollera att det finns påkörningsskydd.
- ☐ Kontrollera att det finns balkspärrar.
- ☐ Kontrollera att det är rätt lastat i pallstället.
- ☐ Kontrollera att det finns anslag uppsatt om maxlast samt viktangivelse.

Tänk på att kontrollera samtliga gavelstag, balkar, stolpar, veck och bulor. Inkrökningar får inte överstiga 5 mm.

15. Truckar och transportanordningar

Att tänka på:

- ☐ Finns besiktnings- och servicejournal för transportanordningar?
- ☐ Har truckförare och förare av motorredskap fått utbildning och förarbevis av behörig utbildare enligt föreskrift, samt tillstånd av arbetsgivaren?
- ☐ Är laddningsplatserna placerade på lämpligt sätt så att explosionsrisken minimeras? Är de utrustade för laddning och skötsel av batteri och truck?
- ☐ Är laddningsstation väl ventilerad och uppmärkt enligt föreskriften?
- ☐ Finns första hjälpen och ögondusch där laddning sker?
- ☐ Har personal som ger service till eldrivna truckar och laddningsutrustningar erforderlig utbildning?
- ☐ Har personal som arbetar på och vid truckar skyddsskor?
- ☐ Har truckförarna instruktioner för körning och transporter?
- ☐ Kan trucktrafiken ske på ett säkert sätt? Är truckvägar markerade och fria från föremål?
- ☐ Har lokala trafikregler upprättats? Känner samtliga anställda till dess innehåll?
- ☐ Har truck tillfredsställande siktförhållanden, inställbar förarstol, förarplattform, manöverorgan, skyddstak, lastskydd?
- ☐ Används förbränningsmotordrivna truckar i dåligt ventilerade lokaler?

Avtal om truckförarutbildning enligt TLP-2 finns endast i Teknikavtalet.

- ☐ Uppfyller arbetskorg eller truckkorg vid personlyft föreskrifterna?
- ☐ Kontrollera att trucken är trafikförsäkrad.

16. Tryckkärl och ledningar

Att tänka på:

- ☐ Har första besiktning och revisionsbesiktning utförts på alla tryckkärl? Viktigt kontrollera besiktningsprotokollet från det ackrediterade besiktningsorganet (Inspekta m.fl.) Företaget erhåller besiktningsmärkningen även om besiktningen innebär att den inte får användas förrän anmärkningarna är åtgärdade.
- ☐ Förs journal?
- ☐ Är tryckkärlen märkta?
- ☐ Är manometer och säkerhetsventiler felfria?
- ☐ Är ledningsdragning och märkning ordnad på ett tillfredsställande sätt?
- ☐ Är ångslang, luftslang och kopplingar felfria?
- ☐ Har ledningar för högtrycksånga besiktigats och revisionsbesiktigats av godkänd besiktningsman? Vilka tidsintervaller gäller för revisionsbesiktning?
- ☐ Finns utbildad personal för tillsyn av utrustningen?
- ☐ Känner personalen till avstängningsventiler för till exempel ånga och tryckluft?

17. Hantering kemikalier

Att tänka på:

- ☐ Finns märkning av de produkter som förvaras i förråd?
- ☐ Lagras produkterna på föreskrivet sätt? (En del produkter får inte lagras i samma förråd som andra.)
- ☐ Sköts förrådet av behöriga personer?

- ☐ Finns varselmärkning utanför och inne i förrådet?
- ☐ Har förrådet besiktigats och godkänts av kommunens brandchef?
- ☐ Finns brandskyddsutrustning, första hjälpen och ögonsusch vid förrådet?
- ☐ Finns hanteringsanvisningar och varuinformation tillgängliga för personalen? Är de aktuella?
- ☐ Hanteras avfall enligt gällande föreskrifter och miljöskyddslag?
- ☐ Finns märkning av produkter och ämnen enligt gällande föreskrifter?
- ☐ Hanteras produkterna enligt gällande föreskrifter?
- ☐ Är personalen informerad om hälsoriskerna och om hur arbetet ska utföras på ett säkert sätt?
- ☐ Finns risk för eksem och allergier?
- ☐ Känner personalen illamående, yrsel, huvudvärk eller andra symptom som kan ha samband med arbetsuppgifterna?
- ☐ Hanteras skadliga ämnen öppet? Sker ösning med skopa, tömning ur säck och dylikt?
- ☐ Har arbete med hälsofarliga ämnen isolerats från övrig verksamhet enligt gällande föreskrifter?
- ☐ Finns varuinformationsbladen lättillgängliga för användaren och är de utformade enligt Kemikalieinspektionens regler?
- ☐ Sker inköp av hälsofarliga ämnen i samverkan? Finns regler för kontroll av inköpen med hänsyn till hälsoriskerna? Kan hälsofarliga ämnen bytas ut mot mindre hälsofarliga?
- ☐ Är allmänventilationen lämpligt utformad? Fungerar den?
- ☐ Finns processventilation (punktutsug) med tillräcklig kapacitet? Renas utsläppen på tillfredsställande sätt?

- ☐ Hålls arbetsutrymmen, maskiner, utrustning med mera rena?
- ☐ Finns tvättanordningar på arbetsplatsen där den personliga hygien kan skötas?
- ☐ Finns möjlighet till lämpligt förlagda pauser? Finns lämpliga paus- och måltidsutrymmen?
- ☐ Hanteras skadliga ämnen manuellt? Finns personlig skyddsutrustning? Är den av rätt typ? Används den på rätt sätt? Vårdas och förvaras den väl? Är den ren och felfri?
- ☐ Finns särskilda föreskrifter för det speciella arbete som utförs? Har personalen fått särskild utbildning och information?
- ☐ Läkarundersöks personalen regelbundet enligt gällande föreskrifter? Är halterna av föroreningar i luften uppmätta? Håller sig halterna inom gränsvärdena?
- ☐ I de fall där det finns miljöfarliga ämnen, omhändertas de enligt lag?
- ☐ Förekommer ämnen där enligt gällande föreskrifter återkommande läkarundersökningar ska göras?

Tänk på att gravida kvinnor inte ska arbeta med hälsofarliga ämnen. Genomför en riskanalys vid behov.

Tänk på att det finns ämnen som kräver dispens för att användas. Är du osäker, kontrollera med berörda myndigheter.

Högt arbetstempo eller ackord bör inte förekomma vid arbete med hälsofarliga ämnen.

18. Målning – lackering

Att tänka på:

- ☐ Innehåller färgerna hälsofarliga ämnen? Är de märkta enligt gällande föreskrift?
- ☐ Finns förteckningar över olika produkters sammansättning?
- ☐ Finns och följs anvisningar från tillverkare och varuinformationsblad?
- ☐ Är ventilationen god där hälsofarliga eller brandfarliga färger används? Renas luften före utsläpp?
- ☐ Färger som innehåller bly och andra tungmetaller ska användas endast i undantagsfall och då med stor försiktighet.
- ☐ Finns tillfredsställande tvättmöjligheter och skyddsutrustning?
- ☐ Finns och används rätt filter och andningsskydd? Byts filtret tillräckligt ofta?
- ☐ Finns särskilda arbetsinstruktioner med hanterings- och skyddsföreskrifter?
- ☐ Är luften till andningsmasker väl renad? Byts filtren i dessa i enlighet med tillverkarens rekommendationer?
- ☐ Finns det utsug? Byts eventuella filter i dessa enligt tillverkarens rekommendationer?

Ligger filter och andningsskydd i förvaringsskåp och väl tillslutna när de inte används?

Rökning i samband med kemikaliehantering medför hög brand- och explosionsrisk.

19. Arbetsinnehåll – belastningsergonomi

Att tänka på:

- ☐ Kan personalen påverka sin egen arbetstakt eller styrs den av maskiner eller löpande band?
- ☐ Finns möjligheterna till kontakt med arbetskamrater och arbetsledning?
- ☐ Är arbetsuppgifterna helt styrda av fastlagda metoder och rutiner?
- ☐ Får den enskilde eller arbetsgrupperna möjlighet att påverka planeringen av sina arbetsuppgifter?
- ☐ Är arbetet rörligt och omväxlande?
- ☐ Finns möjligheter till fördelning av arbetsuppgifter, så att arbetet blir mer omväxlande?
- ☐ Är bemanningen tillräcklig?
- ☐ Är sjukfrånvaron hög?
- ☐ Hur är den psykosociala arbetsmiljön rörande relationer?
- ☐ Förekommer mobbning?
- ☐ Vilken löneform används?
- ☐ Ingår utbildning som en naturlig del av arbetet och ges alla samma möjlighet till utbildning?
- ☐ Är arbetsutrymmet tillräckligt?
- ☐ Är manöverdon, verktyg, maskiner och andra anordningar rätt ergonomiskt utformade samt utformade utifrån den enskildes förutsättningar?
- ☐ Medför arbetet långvarigt vridna, krokiga eller ensidiga arbetsställningar med risk för statisk belastning?
- ☐ Förekommer tunga lyft?
- ☐ Finns sittmöjligheter på arbetsplatsen? Är stolen riktigt utformad med inställbart ryggstöd och sitthöjd?
- ☐ Är stolar och bord anpassade efter individen?

- ☐ Finns lämpliga ställbara anordningar för att minska muskelbelastningar, till exempel armstöd och fotstöd?
- ☐ Finns möjlighet att ta paus vid behov?
- ☐ Förekommer ensamarbete?
- ☐ Förekommer skiftarbete eller andra typer av oregelbundna arbetstider, till exempel konjunktur- eller marknadsanpassad arbetstid?
- ☐ Är synförhållandena bra? Har skalor och instrument en lämplig utformning?
- ☐ Är golvbeläggning och trallor lämpligt utformade och av lämpligt material (halkfria och stabila)?
- ☐ Är socklar och fundament sådana att de möjliggör en naturlig arbetsställning?
- ☐ Anlitas minderåriga till arbeten som kan ha skadlig inverkan på hälsa och kroppsutveckling?
- ☐ Deltar personalen, skyddsombud och företagshälsovård vid förändringar av arbetsplatsen?
- ☐ Görs årliga undersökningar där orsakerna till ohälsa på grund av arbetet kartläggs, som senare ligger till grund för åtgärdsprogram?
- ☐ Observera gällande föreskrifter.

Notera att det inom Teknikavtalet finns en speciell överenskommelse om utvecklingsarbete mot belastningsskador.

20. Anpassning och rehabilitering

Att tänka på:

- ☐ Finns handlingsplan för anpassning och rehabilitering?
- ☐ Vilken kontakt hålls med sjukskrivna?
- ☐ Finns det handlingsplan för hur arbetsgivaren hanterar frånvaron?

- ☐ Finns speciella program inom företaget för att kunna återgå till arbetet vid arbetssjukdom, arbetsolycka eller annan längre sjukskrivningsperiod?
- ☐ Om en arbetssjukdom eller arbetsolycka skett, finns det rutiner för att genom förebyggande arbete se till att det inte återupprepas?
- ☐ Bereds arbetshandikappade möjlighet till arbete?

Tänk på att:

1. Arbetstagaren ska rehabiliteras till den gamla arbetsplatsen eller annat arbete inom företaget.
2. Huvudansvaret för rehabiliteringen ligger hos arbetsgivaren. Arbetstagaren behåller sin anställning tills alla möjligheter är prövade och utredda.
Först därefter ska arbetsgivaren tillsammans med arbetstagaren och den fackliga organisationen, försäkringskassan och arbetsförmedlingen ta fram ett förslag till hur man ska gå vidare med rehabiliteringen utanför företaget.
3. Erfarenheterna från rehabiliteringsarbetet ska användas för att förebygga att ohälsa uppstår på arbetsplatsen.

21. Personlig skyddsutrustning

Att tänka på:

- ☐ Har arbetsmiljöförbättrande åtgärder vidtagits för att inte behöva använda personlig skyddsutrustning?
- ☐ Tillhandahåller och bekostar arbetsgivaren utrustningen?
- ☐ Finns förrådshållning på förbrukningsdetaljer till utrustningen, till exempel olika slags filter, tätningssringar, öronproppar, handskar?

Tänk på att kläderna under overallen ska vara flamsäkra.

- ☐ Är utrustningen hel, ren och godkänd?
- ☐ Kan utrustningen förvaras på särskilt ställe för att undvika nedsmutsning och skador?
- ☐ Är de skyddshandskar som används avsedda för rätt ändamål?
- ☐ Skyddsutrustningen är personlig och ska därmed vara utprovad för den enskilde.

Tänk på att skyddsutrustningen är personlig.

Som personlig skyddsutrustning räknas:

- huvudskydd (hjälm, hårnät)
- hörselskydd (kåpor, proppar, plastat dun)
- ögonskydd (skyddsglasögon, ansiktsskärm)
- andningsskydd (filtermask, tryckluftsmask)
- hand- och armskydd (handskar, innevantar)
- fot- och benskydd (skyddsskor)
- skyddskläder (plast- och läderförkläden, skyddsdräkter, överdragskläder)
- säkerhetsbälten och livlinor
- överdragskläder till skydd mot kyla eller hetta, flamskyddat vid behov
- klädsel till skydd för att hindra kontakten med farliga ämnen
- synkorrigerade skyddsglasögon.

22. Personalutrymmen

Att tänka på:

- ☐ Finns duschar och toaletter i tillräckligt antal?
- ☐ Har tvätttrummet tillräckligt antal tvättplatser?
- ☐ Finns separata omklädningsrum för både män och kvinnor?
- ☐ Finns utrymmen för arbetskläder respektive gångkläder?

- ☐ Finns torkrum?
- ☐ Används lämpligt rengöringsmedel, handdukar med mera?
- ☐ Finns anordningar för dricksvatten?
- ☐ Finns matrum med uppvärmningsmöjligheter samt kylskåp?
- ☐ Är ventilationen tillräcklig?
- ☐ Finns vilrum?
- ☐ Är pausutrymmen lämpligt placerade och har de tillfredsställande standard?
- ☐ Finns avskilda personalutrymmen där miljöfaktorerna så kräver?
- ☐ Städas samtliga personalutrymmen regelbundet?
- ☐ Finns telefon tillgänglig för de anställda?
- ☐ Finns utrymningsvägar?

23. Företagshälsovård

Att tänka på:

- ☐ Är företaget anslutet till företagshälsovård eller annan medicinsk teknisk resurs?
- ☐ Hur mycket tid används till förebyggande respektive medicinsk vård?
- ☐ Deltar företagshälsovården i skyddsronder eller skyddskommitté?
- ☐ Deltar företagshälsovården i anpassnings- och rehabiliteringsärenden?
- ☐ Finns någon med psykosocial och arbetsorganisatorisk kompetens inom företagshälsovården?
- ☐ Utförs hälsoundersökningar och hälsokontroll enligt gällande föreskrift?
- ☐ Har medlemmarna några sjukdomssymptom som kan bero på arbetet?

- ☐ Hur uppfattar personalen företagshälsovården? Om synpunkter finns ska skyddskommittén framföra dessa till arbetsgivaren.
- ☐ Har företagshälsovården resurser att göra mätningar och riskanalyser?
- ☐ Har arbetsgivaren möjligheter att få mätningar utförda?

24. Introduktion för nyanställda och inhyrd personal

Att tänka på:

- ☐ Får nyanställda/inhyrda introduktion i arbetsmiljö- och försäkringsfrågor som berör arbetsplatsen?
- ☐ Följs introduktionen upp av företaget och den fackliga organisationen?
- ☐ Visas omklädningsrum, matsal, toaletter, pausrum och viltrum?
- ☐ Presenteras skyddsorganisation och företagshälsovård på ett tillfredsställande sätt? Tonvikten bör läggas vid personens arbetsområde.
- ☐ Får nyanställda/inhyrda information om brandskydds-föreskrifter, rökförbud, brandmateriel, brandfarliga materiel och utrymningsvägar samt återsamlingsplatser?
- ☐ Informeras nyanställda/inhyrda om skyddsföreskrifter, skyddsanordningar, förbandslåda, ambulanslarm och allmänna ordningsregler?
- ☐ Har en noggrann redovisning gjorts om arbetets speciella risker?
- ☐ Har arbetskläder och speciellt utprovad personlig skyddsutrustning delats ut?

25. Yttre miljöpåverkan

Att tänka på:

- ☐ Finns handlingsprogram för den yttre miljön?
- ☐ Är företaget miljöcertifierat?

- ☐ Har företaget tillståndsplikt inom något område?
- ☐ Deltar regionalt skyddsombud/huvudskyddsombud/skyddsombud när länsstyrelse eller miljö- och hälso-skyddskontor besöker företaget?
- ☐ Får den fackliga organisationen kopior av uppgifter om företagets utsläpp i mark, luft och vatten?
- ☐ Renas luft- och vattenutsläpp enligt gällande regler?
- ☐ Har länsstyrelsernas naturvårdsenhet eller miljö- och hälsoskyddsnämnd gjort påpekanden angående företags miljöpåverkan?
- ☐ Hur omhändertas miljöfarligt avfall?
- ☐ Finns en ersättningsplan för farliga ämnen?

26. Olycksfall – tillbud

Att tänka på:

- ☐ Finns anslag med telefonnummer till larmcentral, sjukhus, läkare osv.?
- ☐ Finns förbandslådor i tillräckligt antal? Kontrolleras och kompletteras de regelbundet?
- ☐ Finns sjukbår med filt lämpligt utplacerad?
- ☐ Är vilrum utrustat för ändamålet?
- ☐ Finns ögonduschar och nödduschar där så erfordras?
- ☐ Ges regelbunden utbildning i första hjälpen?
- ☐ Finns skyltar och anslag för markering av olycksfalls-utrustningar?
- ☐ Fungerar olycksfalls- och tillbudsrapportering?
- ☐ Deltar skyddsombud alltid i utredningar?
- ☐ Rapporteras allvarliga olycksfall/tillbud till Arbetsmiljöverket?
- ☐ Har samtliga fått information om de försäkringar som gäller?

- ☐ Har de fått försäkringsbesked som arbetsgivaren ska tillhandahålla enligt avtal?
- ☐ Öka säkerheten genom systematisk undersökning av olycksfall och tillbud.
- ☐ Görs arbetsskadeanmälan till Försäkringskassan och TFA?

27. Handlingsplaner. Skyddsombudsstopp – 6, 6a framställan i enlighet med arbetsmiljölagen

Att tänka på:

- ☐ Handlingsplaner kan vara ett mycket effektivt sätt att få till förbättrande åtgärder.
- ☐ Det är alltid du som skyddsombud som beslutar om att göra ett skyddsombudsstopp. Låt inte någon annan påverka dig till beslutet.
- ☐ Resonera med arbetsgivaren/arbetsledningen innan för att se om den godtar dina förslag på åtgärder för att förhindra ett stopp.
- ☐ Skyddsombudsstoppet ska vara skriftligt.
- ☐ Tänk på att det är arbetsgivaren som får vända sig till Arbetsmiljöverket för prövning av ditt stopp om de inte godtar stoppet.
- ☐ Tänk på att inte utforma en framställan med ett för stort begrepp (som exempel för att uppfylla kravet i arbetsmiljölagen samt dess föreskrifter). Risken är då påtaglig att Arbetsmiljöverket inte bifaller din framställan med motivering om att det är ett för stort och vidbrett hållet krav i framställan.
- ☐ Mall för framställan i enlighet med arbetsmiljölagen § 6 och 6a, skyddsombudsstopp samt tillbudsrapport finns på sidorna 37, 38 och 39.

Rutiner vid arbetsskador

IF Metall jobbar för en säker och trygg arbetsmiljö

En välordnad och säker arbetsmiljö bidrar till ökad kvalitet och produktivitet i företaget. Personal som trivs och inte blir sjuka i arbetet är bra både för företagets verksamhet och ekonomi. Trots att arbetsmiljön är rätt bra i många svenska företag finns det fortfarande problem. IF Metalls mål är att alla medlemmar ska kunna arbeta i en säker arbetsmiljö utan olycksfall och ohälsa.

- Förebygg arbetsskador samt arbetssjukdomar genom noggrant skyddsarbete och systematiskt arbetsmiljöarbete.
- Kontrollera om åtgärderna genomförts och dokumentera detta.
- Bevisa arbetsgivarens försumlighet vid vållande.

Slå vakt om rätten till full ersättning vid arbetsskada

- Villkoren i Trygghetsförsäkring vid arbetsskada (TFA) ställer hårda krav på den enskilde medlemmen som skadas och på den fackliga organisationen.
- För att få full ersättning vid arbetssjukdom krävs en vållandeprövning som bevisar att arbetsgivaren är vållande.

Anmäl omedelbart

- Anmälan till Försäkringskassan och TFA ska göras omedelbart vid olyckor och sjukdomsfall som kan bero på arbetet och som kan medföra arbetsoförmåga eller invaliditet.

Bevisa vållandet

Observera att vållandeutredningar omfattar endast arbetsjukdomar fr.o.m. den 1 maj 2001.

- Skadeståndslagen och arbetsmiljölagen (AML) lägger stort ansvar på arbetsgivaren, men det är arbetstagaren

som ska bevisa att arbetsgivaren har vållat ohälsan genom den utredning som skickas till TFA. Bevisning kan vara vittnesberättelser, arbetsinstruktioner, fotografier, utlåtanden från Arbetsmiljöverket, läkarutlåtande etc.

- IF Metall måste bevaka att man hävdar att arbetsgivaren varit vållande, i alla fall där misstanke om vållande föreligger.

Komplettera AFA Försäkringsblanketten med en vållandeutredning

AFA Försäkring har särskilda blanketter för vållandeutredning. Blanketterna är uppbyggda utifrån de frågor som berör belastningsskador, eksem, astma med mera.

Viktigt att tänka på i en vållandeutredning

Utförlig beskrivning

En noggrann och utförlig beskrivning av arbetsskadan är nödvändig för att kunna bedöma vållande.

Anledning till arbetsskadan

Anledningen till ohälsan ska anges. Peka exempelvis på bristande instruktion, otillfredsställande skyddsåtgärder, slarv, monotona arbeten, för mycket övertid som tröttat ut den skadade, vibrerande verktyg och hälsovådliga kemikalier.

Hade skadan kunnat förebyggas?

Om en skada kunnat förutses och undvikits har arbetsgivaren inte gjort tillräckligt i förebyggande syfte. Detta kan i så fall tyda på vållande.

Beskrivning av tidigare liknande skador

Om liknande skador inträffat tidigare är detta också ett tecken på ovarsamhet. Om arbetsgivaren hade vidtagit åtgärder efter den första olyckan eller olyckstillbudet hade kanske olyckan kunnat undvikas.

Beskrivning av skadeförebyggande åtgärder före olyckstillfället

Om arbetsgivaren vidtagit skadeförebyggande åtgärder med anledning av tidigare skador eller efter påpekande från

skyddsombudet/Arbetsmiljöverket, tyder detta på att säkerheten varit otillfredsställande. Se tidigare dokumentation.

Att arbetsskada ändå inträffat pekar mot att åtgärderna varit otillräckliga. Detta är en viktig punkt. Utredningen kan även ta upp de åtgärder som arbetsgivaren vidtagit, eller inte vidtagit, efter det aktuella skadefallet. Om dessa åtgärder hade vidtagits redan efter de första tillbuden eller arbetsskadorna bör detta också anges.

Beskrivning av den skadades arbetsuppgifter, erfarenheter och instruktioner

Att visa den skadades arbetssituation på en video eller en serie med fotografier är ofta både ett enkelt och effektivt sätt att påvisa vållande.

Arbetstagarens erfarenhet av arbetet är en viktig fråga vid bedömning av vållandet. Om den skadade fått rätt instruktion för den aktuella arbetsuppgiften är också en viktig fråga vid bedömning av vållandet. Det är här som arbetsgivarens och arbetstagarens uppfattning brukar vara olika.

Det är inte helt ovanligt att krav på utbildning och instruktion som regleras i Arbetsmiljöverkets föreskrifter nonchaleras. Ofta får arbetstagare arbeta med nya arbetsuppgifter utan tillräckliga instruktioner vid farliga eller sjukdomsframkallande arbetsmoment. Arbetstagaren kanske inte behärskar språket så bra och därför inte förstår instruktionerna som finns för arbetet. Instruktionerna kanske är föråldrade eller inte tillgängliga. De kanske inte över huvud taget följs av olika anledningar, till exempel på grund av högt arbetstempo.

Vid vållandebedömning är ofta bristande instruktion det som medför att arbetsgivaren anses vållande till skadan.

Skyddsföreskrifter

Här ska föreskrifter tas upp som gäller för arbetet och som är utfärdade av Arbetsmiljöverket eller någon specialmyndighet, till exempel Kemikalieinspektionen, Vägverket eller Elsäkerhetsverket.

Även maskin- eller produkttillverkarens instruktioner brukar innehålla uppgifter om hur en maskin eller produkt ska användas. Hur har dessa instruktioner följts? Kanske är de inte ens kända? Har någon genomgång gjorts? När?

Har arbetsgivaren själv utfärdat skyddsinstruktioner? I så fall bör dessa granskas och kommenteras med hänsyn till skadeförloppet. Är instruktionerna korrekta? Är de tillgängliga och lättlästa? Har arbetsgivaren regelbunden genomgång av säkerhetsföreskrifterna? Har den skadade fått del av instruktionerna och förstått dem?

Utredningar av skyddskommittén, Arbetsmiljöverket med flera

Skyddskommittén, Arbetsmiljöverket, företagshälsovården, polisen och andra berörda myndigheter gör ibland utredningar som kan belysa vållandefrågan. Det behöver då inte gälla den aktuella olyckan eller skadeförloppet, utan kan även avse tidigare förhållanden som arbetsgivaren inte åtgärdat. Förhållandena måste emellertid ha ett samband och vara utlösande orsak till den skadliga händelsen för att de ska ha betydelse. Om polisutredning eller åtalsprövning läggs ned kan vållandet ändå provas av TFA.

Arbetsmiljöverket kan hjälpa till att ta fram aktuella uppgifter, om de inte redan finns hos den fackliga organisationen.

Skyddsombudets synpunkter på olyckan och utredningen

Säkerheten på arbetsplatsen är alltid arbetsgivarens ansvar. Skyddsombudet ska hjälpa medlemmen att ta fram alla uppgifter som behövs för vållandeutredningen. Skyddsombudet ska också ge sin uppfattning om händelseförloppet i anmälan till AFA Försäkring. Det är mycket viktigt att man hänvisar till gällande föreskrifter (AFS) från Arbetsmiljöverket.

Arbetsgivarens synpunkter på olyckan och utredningen

Arbetsgivaren har som försäkringstagare en skyldighet att lämna sina synpunkter på olyckan.

Brevmall till Arbetsmiljöinspektionen, AML 6 kap. 6 a §

Arbetsmiljöinspektionen i Örebro
Box 0000
000 00 xstad

Ärende: Belastningsskador

I mitt uppdrag som skyddsombud på företaget XXX i xstad har det, vid skyddsronder på (arbetsplatsens namn och/eller adress), framkommit brister i de ergonomiska arbetsförhållandena på arbetsplatsen.

Bristerna, som består av tung förflyttning av xxxxxx och bristfälliga arbetsställningar på grund av xxxxx. Dessa brister upptäcktes under skyddsronder 2009-07-11 och 2009-09-01. Inget har gjorts för att åtgärda dessa brister.

Jag anser att arbetsgivaren inte uppfyller sitt skyddsansvar enligt arbetsmiljölagen och grundar det på följande:

- arbetsgivaren ska vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagaren utsätts för ohälsa eller olycksfall
- arbetsgivaren ska systematiskt planera, leda och kontrollera verksamheten på ett sådant sätt att det säkerställer arbetsmiljön enligt kraven i arbetsmiljölagen och enligt de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen
- arbetsledningen är oaktsam, då de känt till missförhållandena inom sitt ansvarsområde sedan 2009-07-11–2009-09-01
- arbetsförhållandena ska anpassas till arbetstagarens förutsättningar i fysiskt och psykiskt avseende
- arbetet ska planläggas och samordnas så att det kan utföras i en sund och säker miljö.

Jag begär att Arbetsmiljöinspektionen meddelar föreläggande eller förbud mot arbetsgivaren i syfte att förmå denne att vidta erforderliga åtgärder. Detta gör jag med stöd av arbetsmiljölagen 6 kap. 6 a § och Arbetsmiljöverkets författningssamlingar:

2001:01 Systematiskt arbetsmiljöarbete	1994:01 Arbetsanpassning och rehabilitering
1998:01 Belastningsergonomi	1980:14 Psykiska och sociala aspekter på arbetsmiljön

(Ort) den (datum)

Skyddsombud

Bilagor: 1 Protokoll från skyddsronder 2009-07-11 och 2009-04-01
2 Arbetsskadeanmälan

Kopia för kännedom till Företaget XXX

Brevmall stoppat arbete, AML 6 kap. 7 §

Företaget AB
Bakgrundsgatan 15
123 45 Mörkerum

Stoppat arbete

Ärendebeskrivning

I mitt uppdrag som skyddsombud på Företaget AB har jag vid skyddsrund den 2009-07-11 upptäckt att xxxxxxx.

Jag stoppar härmed arbetet från och med 2009-07-11. Detta gör jag med stöd av arbetsmiljölagen 6 kap. 7 § och Arbetsmiljöverkets författningssamling:

- x
- x
- x

(Ort) den (datum)

Skyddsombud

Bilaga: Protokoll från skyddsrund 2009-07-11

Tillbudsrapport

Företag:	Telefon:	Datum: År Månad Dag
Beskriv tillbudet:		
Har liknande tillbud inträffat tidigare?		
Varför blev ingen skadad vid tillbudet?		
Vilka kan konsekvenserna av en liknande olycka bli?		
Vilka faktorer var det som bidrog till att tillbudet inträffade		
Tekniska brister i utrustning eller skyddsanordningar?		
Brister i underhåll och service?		
Brister i arbetsinstruktioner?		
Brister i informationen eller utbildningen?		
Brister i arbetsorganisationen?		
Vad kan göras för att något liknande inte ska inträffa igen?		
Anmälaren namn:	Signeras när det är klart:	Handlingsplan:
	S:	H:

Tillbud är en händelse som, om det gått illa, hade lett till sjukdom eller olycksfall.

Tillbuden ger en fingervisning om var det finns risk för att olycksfall och sjukdomar kan inträffa.

Handlingsplan

Företag:					Handlingsplanen är upprättad och underskriven av:						
					Arbetsgivare:						
					Skyddsombud:						
Ärende: 1-34 - År - Mån - Dag					Arbetsplats och beslutad åtgärd:		Ansvarig:		Åtgärdas senast:	Uppföljning utvärdering:	Klart Sign

Åtgärder som inte genomförs omedelbart skall föras in i en skriftlig handlingsplan. I planen skall anges när åtgärder skall vara genomförda och vem som skall se till att de genomförs.

Genomförda åtgärder skall kontrolleras.

Systematiskt arbetsmiljöarbete AFS 2001:1

Checklista - ett hjälpmedel för skyddsombud kan underlätta för dig som skyddsombud när du går dina skyddsronder.

IF Metall jobbar för en säker och trygg arbetsmiljö med målet att alla ska få möjlighet att arbeta i bra arbetsmiljöer och utvecklas i jobbet.

Uppdraget som skyddsombud, huvudskyddsombud och regionalt skyddsombud innebär att aktivt driva sina arbetskamraters krav på en bra, säker och utvecklande arbetsmiljö.

I uppdraget ingår att se till att arbetsgivarna följer lagar, avtal och föreskrifter som reglerar arbetsmiljöområdet. Att genomföra regelbundna skyddsronder är en viktig uppgift för att lyckas med att utveckla och förbättra våra medlemmars arbetsmiljöer.

IFMETALL

105 52 Stockholm
08-786 80 00
www.ifmetall.se

Omslagsfoto: Marie Ullnert